

**ทิศทางการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

* ดร. อุทัย ดุลยเกษม

บังเอิญเพิ่งออกจากราชการมาใหม่ ๆ ไม่คิดว่า จะต้องพูดเรื่องวิชาการอีก แต่ว่าเมื่อเชิญมาก็อยากแสดงทัศนะที่ผมมีประสบการณ์อยู่บ้าง ก่อนที่จะพูดถึงประสบการณ์แผน ข. ปรัชญาสู่การปฏิบัติ ผมอยากจะเริ่มอย่างนี้ ก่อนที่เราจะพูดถึงการจัดหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นแบบไหน แบบ ข. หรือแบบ ก. ก็แล้วแต่ ผมอยาก จะพูดถึงเจตนารมณ์พื้นฐานในการจัดการศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา (graduate school) ผมว่าถ้าไม่ตั้งคำถาม พื้นฐานไว้ว่าธรรมชาติการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นอย่างไรนี้ ผมว่าเราจะแกว่ง

เพราะฉะนั้น ผมจะเริ่มตรงนี้นัก่อน คือ ถ้าเราจะ มาพิจารณาคุปรัชญาหรือเป้าหมายตลอดหลักสูตรของการ จัดการศึกษาระดับปริญญาตรีเกือบจะทุกสาขา มีจุด มุ่งหมายชัดเจนที่จะให้นักศึกษามีความรู้ที่ทักษะที่ดี สามารถ

เข้าไปสู่โลกของการทำงาน (the world of works) ได้ อย่างมีคุณภาพตามวิชาที่เรียนมา คือ เรียนมนุษยศาสตร์ไป ทำมนุษยศาสตร์ เรียนเศรษฐศาสตร์ไปทำเศรษฐศาสตร์ เรียนวิศวกรรมศาสตร์ไปทำวิศวกรรมศาสตร์ พูดง่าย ๆ ว่า requirement ของคนที่เรียนปริญญาตรี คือ จะต้องออกไปสู่ตลาดแรงงานอย่างแน่นอน แล้วถ้าจะถามผมนี้ คนจบ ปริญญาตรีนี้ทำอะไรไม่ได้บ้าง ทำได้ทุกอย่างเป็นนายกรัฐมนตรียังได้ ถามว่า ถ้าอย่างนั้นจำเป็นต้องเรียนใหม่ ปริญญาโทในระดับบัณฑิตศึกษา มีอะไรบางครั้งที่ปริญญา ตรีทำไม่ได้ วิศวกรจบแค่ปริญญาตรีก็ทำได้ เศรษฐศาสตร์ ปริญญาตรีก็ได้ หมอปริญญาตรีก็ได้ เกษตรก็ได้ ครูเองทำ ได้ทุกอย่างเลย ปริญญาตรีเป็นอาจารย์ใหญ่ก็ได้ สอน หนังสือก็ได้ เป็นศึกษานิเทศก์ก็ได้ เป็นได้หมดเพราะนี่ เป็น requirement ขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรีทุกสาขา

* ผู้อำนวยการโครงการ มูลนิธิสตรีย์ - สดุษดีวงศ์ : Ed.D. Stanford University, U.S.A.

** อภิปรายในการประชุมปฏิบัติการ เรื่อง "ร่วมกันคิดเกี่ยวกับหลักสูตรแผน ข. : สร้างทางเลือกที่มีคุณภาพในการผลิตมหาบัณฑิต"

จัดโดย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ โรงแรมรีเจนท์อะวอร์ด จ.เพชรบุรี วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๓๘.

เพราะฉะนั้น ถ้าจะถามว่าถ้อยคำนั้น ทำไมจะต้องไปเปิด
 ปริญญาโท ปริญญาเอกละ ความคิดและเจตนาธรรมณ์
 พื้นฐานอยู่ที่ไหน เราเปิดปริญญาเอก ปริญญาโท สิ่งที่เรา
 ต้องการที่จะให้ผู้เรียนได้รับจากระดับบัณฑิตศึกษา จะต้อง
 ไม่ใช่สิ่งซึ่งให้เพียงพอแล้วในระดับปริญญาตรี ความเห็น
 ของผมก็มีอยู่ว่า สิ่งที่เราได้จากในระดับปริญญาตรีมันไม่ใช่
 เพียงเรื่องขององค์ความรู้ เพราะองค์ความรู้ (body of
 knowledge) มีมากมายพอสมควร ซึ่งเขาสามารถจะนำมา
 ใช้ได้อยู่แล้ว และเกือบทุกสาขา แต่ถาเราดูปริญญาโท
 หลาย ๆ สาขา มันเป็นประยุกต์เสียเกือบหมด มันแทบ
 จะไม่มีเนื้อในเรื่องสาขา แต่เอามาประยุกต์เสียเป็นส่วน
 ใหญ่ เพราะฉะนั้น สิ่งที่เราขาดคืออะไร ถ้าเราไปเรียน
 ปริญญาโท ดูที่หลักสูตรปริญญาโทได้ครับ ไม่ว่าสาขาอะไร
 นะครับ ๖๐ % แทบทั้งหมด ส่วนที่มันแตกต่างกันไป ไม่ว่า
 จะเป็นบริหารการศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ หลักการสอน
 มันจะเหมือน ๖๐ % เป็นวิชาที่ทับกัน เพราะเนื้อหาจริง
 มันแทบจะไม่มีแล้วตัวที่เป็นเนื้อหา (content) เพราะ
 ปริญญาตรีได้เรียนไปหมดแล้ว ใครที่เรียนหลักการบริหาร
 การศึกษาในระดับปริญญาตรี มาในปริญญาโทมีเนื้อหาเพิ่ม
 ขึ้นนิดเดียว ยิ่งเรียนปริญญาเอก ถามว่าเนื้อหาหลักการ
 ศึกษาอะไรเพิ่มขึ้นบ้าง มีไม่มาก เพราะฉะนั้น สิ่งที่เราขาด
 มันไม่ใช่องค์ความรู้ สิ่งที่เราขาดไปสำหรับคนที่จบปริญญาตรี
 คือ มันขาด methodology ไม่ใช่ method นะครับ
 methodology คืออะไร มันคือ world views คือ per-
 spective ของคนที่มองสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกต่อประเด็น
 ปัญหาที่ตนเองเกี่ยวข้อง คนที่เรียนมาแม้กระทั่งวิศวกรจะ
 มองแคบ perspective เขาเป็น technical oriented
 แต่เมื่อเขามี methodology เขาจะมองกว้างขึ้นในเรื่อง
 นิเวศวิทยา ในเรื่องของสังคมในเรื่องอื่น ๆ ตรงนี้ต่างหาก

ครับที่ การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจะให้เขาได้ ถ้าไม่ให้
 methodology แทบจะไม่ได้อะไรเลยในแง่เนื้อหา ผมไม่
 ได้พูดทุกวิชา บางวิชามีเนื้อหาอยู่ เช่น ฟิสิกส์ เป็นต้น
 พวกนี้มีอยู่แล้ว แต่หลายวิชาที่เราเกี่ยวข้องด้วยนี้ ไม่ว่าจะเป็น
 เป็นการศึกษา พลศึกษา หรืออะไรก็แล้วแต่ หรือแม้แต่
 business ตัวเนื้อหาจริง ๆ มันแทบจะไม่มี เพราะฉะนั้น
 ถ้าเราจับประเด็นไม่ได้ ในระดับบัณฑิตศึกษา เราไม่ให้
 methodology แก่ผู้เรียน ผมคิดว่าการเรียนปริญญาโท
 ก็คือ การทำอย่างที่หลาย ๆ ประเทศเขาทำกัน คือ
 co-terminal program หมายความว่าเรียนสี่ปีก็เอา
 ปริญญาตรีไป เรียนเพิ่มอีกสองปีก็เอาปริญญาโทไป ไม่ต้อง
 ทำอะไร คือ เพิ่มจำนวนปีที่เรียน เพราะฉะนั้น ตรงนี้ผม
 อยากจะยึดตามความเข้าใจของผม ก็คือว่าปริญญาโทและ
 ปริญญาเอกที่เราอยากได้นี้ สิ่งที่เราเพิ่มขึ้นมาไม่ใช่เนื้อหามากนัก
 แต่มันจะเป็นเรื่องของ methodology ที่จะต้องให้

ที่นี้ methodology นี้ เราจะได้มาจากไหน
 ในแง่ที่เราจะให้กับคนที่เรียนระดับปริญญาโท ปริญญาเอก
 ผมเห็นว่าได้มาในสองสามทาง อันแรกได้จากกระบวนการ
 เรียนรู้ที่เน้นการคิดการวิเคราะห์มากกว่าความจำ ระบบการ
 เรียนการสอนระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ถ้าสมมติว่ามี
 การเรียนการสอนแบบปริญญาตรีอยู่ที่นี่ ผมคิดว่าจะไม่ได้
 methodology เพราะไม่มีการวิเคราะห์ ไม่มีการวิพากษ์ไม่
 มีการตั้งคำถาม ไม่มีการจัดระบบคิดอย่างใหม่อย่างเดียว
 ที่นี้ต้องถามครับว่า การเรียนการสอนในขณะนี้ ที่เราสอนนี้
 ต่างจากระดับปริญญาตรีหรือเปล่า ก่อนที่จะไปพูดถึงแผน
 ก. แผน ข. นะครับ

อันที่สองได้จากการเรียนรู้ที่ไม่เน้นความสามารถ
 ในทางเทคนิค (technical skill) เพราะไม่มี skill ที่จะ
 ให้เป็นมากนัก ในระดับปริญญาโทปริญญาเอก เราจะไม

เน้น technical skill อีกต่อไป ในหลาย ๆ สาขาวิชาเรา ได้จากกระบวนการเรียนรู้ที่เราสร้างความสามารถในการ สร้างมโนทัศน์ (conceptualization) ในสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีระบบ ผมคิดว่าเป็นปัญหามากสำหรับนักศึกษาของเราที่ผมสอนมา ทั้งที่ศิลปากร ทั้งที่การเป็นอาจารย์พิเศษที่อื่น ๆ นี่เราพบว่า คนที่เรียน course work จบนี้จะมีปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์มากเหลือเกิน เพราะว่าเขาไม่สามารถที่จะ conceptualize ถึงหัวข้อหรือประเด็นที่จะไปทำวิจัยได้ คิดสะเปะสะปะกระจายไปหมด โดยเหตุที่ระบบการศึกษาเรานี้ ให้กาฝึก กาถูก หรือวงกลมมาตลอด ที่เรียกว่า multiple choice culture พอมาถึงตรงนี้แล้ว กระบวนการศึกษาที่เราต่อ ยอดมาอีกสองสามปีน มันไม่ช่วยให้เขาได้มีความสามารถในการที่จะ conceptualize ประเด็นที่กำหนดได้ ผมจะยกตัวอย่างสักอัน เพื่อที่จะได้เข้าใจสิ่งที่ผมพูด เราได้ยื่นกันบ่อยมากกว่า ลูกมากจะยากจน ยกตัวอย่างนะ นัยก็คือว่า ความยากจนนี้อธิบายได้ด้วยจำนวนลูก คือ ถ้าลูกน้อยเมื่อไหร่ ความยากจนก็จะหายไป อย่างนี้ผมคิดว่า ใจตัว conceptualization มันแคบมากไปทางเดียว ที่จริงความยากจนมาจากเงื่อนไขปัจจัยเยอะแยะไปหมด ไม่ใช่ลูกมากอย่างเดียว การสร้าง conceptualization แบบนี้ เป็นส่วนเป็นเสี้ยวมีเยอะเหลือเกินในระบบการศึกษาของเรา เพราะฉะนั้น ตรงนี้ถ้าไม่สามารถช่วยให้นักศึกษาของเรามีความสามารถในการ conceptualization ในกรณีตัวอย่างได้ อย่างลักษณะที่เรียกว่าเป็นการสร้างมโนทัศน์แบบองค์รวม (olistic conceptualization) ผมคิดว่า เราล้มเหลวในการให้การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

อีกประการหนึ่งผมคิดว่าคนที่เรียนจะได้ methodology จากการเรียนรู้ที่ต้องทำการวิเคราะห์ ดี

ความและการนำเสนออย่างเป็นระบบ ผมว่าท่านอาจารย์ทั้งหลายทราบดีว่าเวลาไปตรวจวิทยานิพนธ์นี้ เกือบจะเรียกว่าเราแก้ตั้งแต่ภาษาเป็นต้นไป เรื่อง organization ทั้งหมดนี้มีปัญหาหมด เพราะอันนี้ ในกระบวนการเรียนการสอน เราไม่ได้ไปให้ความสำคัญมากนัก

อีกอันหนึ่งที่ผมคิดว่า เราได้ methodology มากจากกระบวนการเรียนรู้วิธีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพราะนี่เองเป็นสิ่งที่แวดวงวิชาการต้องการ หรือเรียกว่าเป็น requirement ของแวดวงวิชาการ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นมหาวิทยาลัย ถ้าไม่สามารถที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา มันก็จะได้ไม่ได้ methodology หลาย ๆ อย่าง ในกระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาเอง มันจะเป็นหนทางทำให้คนได้ methodology หลายอย่างขึ้นมา เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าตรงนี้นั้นเป็นหัวใจหลักสำคัญในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ที่นี้ด้วยเหตุที่ธรรมชาติของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างนี้ ผมจึงคิดว่ามันเป็น Logical conclusion ว่าถ้าไม่มันจึงจะต้องมีการทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ เพราะแม้ว่าการเรียนการสอนไม่ได้ทั้งหมดสี่ห้าอย่างตามที่ผมกล่าวนี้ การเรียนการสอนจะปล่อยให้ relax และทำอะไรก็ตาม ผลสุดท้ายมันจะบีบบังคับให้คนทำวิทยานิพนธ์ สร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา ตรงนี้เอง มันจะทำให้คนได้เรียนรู้ ท้ายที่สุดอย่างเร็วที่สุด คนจะได้ methodology ไประดับหนึ่งกับการที่ program นั้นยังกำหนดให้ทำวิทยานิพนธ์อยู่ จะเป็นสายวิชาอะไรก็ตาม เป็นประวัติศาสตร์ เป็นสังคมวิทยา เป็นได้หมด ถ้าไปถามผู้ที่จบไปลองดูซิครับ course work หลังการสอบประมวลความรู้ (comprehensive) แล้วนี้ ก็กลับไปสู่ครูบาอาจารย์ทั้งหมด แต่สิ่งที่ยังเหลืออยู่ คือ สิ่งที่เราได้ ในกระบวนการอย่างใหม่ คือ การทำวิทยานิพนธ์อันนี้จะ

คิดตัวเขาไป perspective เขากว้างขึ้น เขาถูกตรวจสอบ เขาถูกท้าทาย เขาถูกตั้งคำถามกับสิ่งที่เขาทำนี่มากขึ้น เพราะฉะนั้น ถ้าเราไม่มีอันนี้ ส่วนนี้ก็จะหายไป ที่พูดนี้ไม่ใช่ว่าสาย ข. ไม่ดีนะครับ เพราะฉะนั้น เราจะต้องตัดสินใจ เพราะผมคิดว่าสิ่งที่เราทำ program บัณฑิตวิทยาลัยจะให้มหาวิทยาลัยพนธ์หรือไม่มีวิทยาลัยพนธ์ คงไม่ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ผมว่าอย่างเดียว แต่มันยังจะขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นอีกอย่างน้อย ๔ ประเด็น

ประเด็นที่หนึ่ง ขึ้นอยู่กับว่า สภาพของสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัยนี้ มันยังต้องการไหมงานวิจัย ต้องถามว่าสังคมไทยในปัจจุบันนี้ ต้องการสร้างองค์ความรู้ใหม่ในสาขาวิชาต่าง ๆ หรือไม่ หรือมีพออยู่แล้ว คำถามต้องถามในภาพรวมให้ได้นะครับว่าถ้าสมมติเราคิดว่ามันพออยู่แล้วองค์ความรู้ (body of knowledge) ทุกวันนี้เพียงพอแล้วไปประยุกต์ใช้สำหรับผู้ปฏิบัติ เราก็คือให้ความสำคัญเรื่องการวิจัยน้อยลงได้ ในสังคมที่มีระดับของการพัฒนาค่อนข้างต่ำ การวิจัยอาจจะไม่สำคัญ แต่ของเรานี้ประเทศชาติกำลังมุ่งเข้าสู่การพัฒนาในระดับแบบนี้ เราได้ฟังผู้หลักผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็น ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต กิติ นายแพทย์ประเวศ วะสี กิติ อีกหลายคนพูดถึงว่าเราทำการวิจัยกันน้อยมาก แล้วอาจารย์ก็ทราบคิ่วงานวิจัยในเมืองไทยนี้ เกือบจะทุกสาขาที่มีอยู่ ๖๐% ถึง ๗๐% ถูกผลิตมาโดยการเรียนรู้ระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัย ถ้าเราไม่ให้ทำวิจัยหรือไม่ให้ความสำคัญต่อการทำวิจัย จำนวนหรือปริมาณของงานวิจัยก็ลดน้อยลง ในขณะที่สังคมในยุคนี้กำลังต้องการสร้างองค์ความรู้ใหม่ในหลายสาขาวิชา นั่นเป็นอันที่หนึ่ง

ประเด็นที่สอง ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของผู้เรียน อยากให้ดูว่าง่ายนะครับ การคัดเลือกเข้ามาเรียน ธรรมชาติ

ของคนที่รับเข้ามามันต้องเฝ้าครับจึงจะปล่อยได้ เราสังเกตดูใหม่ว่าระบบการเรียนการสอนแบบที่ไม่ต้อง take course เลยแบบระบบอังกฤษนี่ พอเอาไปใช้ในประเทศอินเดียผลต่างกันมาก เพราะวินัยในเรื่อง self-discipline เรื่องของการแสวงหาความรู้ มันต่างกันโดยธรรมชาติของแต่ละวัฒนธรรม ถามว่าคนไทยที่เรารับเข้ามาเรียนนี้มี self-discipline มีฉันทะในการแสวงหาความรู้ทางวิชาการขนาดไหน ถ้าไม่มีโครงสร้าง (structure) ในการที่จะทำให้เขาต้องแสวงหาสิ่งเหล่านี้ เราปล่อยเขาได้ไหม เป็นปัจจัยที่สองที่จะต้องตั้งคำถาม ของเรานี้ปล่อยเข้ามา ถ้าไม่เอาเข้ามาจะไม่มีคนเรียน อาจารย์จะไม่มีการทำ ที่ศิลปากรนี้เสนอเข้ามาเมื่อวันอังคารนี้ จะรับรอบค่า บริหารการศึกษาระยะ ๒๕ คน เามาเรียนปริญญาโท ดีว่าไม่ผ่าน นับว่าพระสยามเทวาธิราชได้ช่วยบ้านเมืองนี้ไว้

ประเด็นที่สาม มันขึ้นอยู่กับว่า พื้นฐานปริญญาตรีของเรานั้นมันเป็นอย่างไร มันต่างกันนะครับ ปริญญาตรีที่จบที่อังกฤษ กับปริญญาตรีที่จบที่เมืองไทยนี้ว่าเขาจะทำวิจัยต่อไปหรือไม่ นี่มันต่างกัน ของเราปริญญาตรี เรียนมาอย่างที่ผมบอกแหละครับ โอกาสที่เขาจะมาเป็นผู้บริโภคงานวิจัย (research consumer) นี่ไม่ง่ายเลย เพราะว่าเขาไม่มีประสบการณ์รู้เรื่องการวิจัยเลย ผมอยากจะเรียนอย่างนี้ครับว่า การเป็น research consumer ยากกว่าการเป็นผู้ผลิตงานวิจัย (research producer) ยากกว่าคนที่จะเป็น research methodologist เพราะคนที่จะเป็น research consumer นั้นต้องมีความสามารถวิเคราะห์ได้ว่า research แต่ละชิ้นนั้นมีข้อบกพร่องส่วนใดบ้าง ข้อสรุปเชื่อถือได้หรือไม่ คนที่จะเป็น research consumer ที่ดีนั้น ต้องสามารถบูรณาการ body of knowledge ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ให้เป็นเรื่อง

เป็นราวได้ คนที่จะเป็น research consumer ในสาขาวิชาที่เรียน หรือใน program ต้องฝึกเอา research แต่ละชิ้นมาผ่าเหมือนผากบ มากพอที่จะรู้ว่างานวิจัยแต่ละชิ้นนี้มีขอบพรมมากมาย คนที่สอนคนให้เป็น research producer ไม่ยากครับ คนนี้เก่งวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ก็สอนวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research methodology) คนนี้เก่งวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (historical research) ก็สอนวิจัยทางประวัติศาสตร์ แต่ research consumer ต้องรู้ทุกอย่างของ research methodology มิฉะนั้น จะไม่มีทางพิจารณาได้ว่างานแต่ละชิ้นซึ่งใช้ method ต่าง ๆ กันนี้เชื่อถือได้หรือไม่ ดังนั้น เป็น research consumer จึงยากกว่า research producer เพราะ research producer รู้เรื่องเดียว produce ได้แล้วทำ survey ได้ ถามทัศนคติของผู้ปกครองที่มื่อโรงเรียนสาธิต แต่ research consumer ไม่ใช่ เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าจะต้องถามคำถามตรงนี้ว่า เด็กของเราที่รับเข้ามาเรียนนี้มี background เป็นอย่างไรด้วย

ประเด็นที่สี่ ที่ผมคิดว่าสำคัญมาก ต้องขอภัยที่ต้องพูดประเด็นนี้ บังเอิญตอนนี้ออกมาแล้ว ไม่ใช่พูดว่าคนที่อยู่ในระบบ ผมคิดว่ามันขึ้นอยู่กับวิธีสอนของครูบาอาจารย์ด้วยนะครับ และก็ประสบการณ์การสอนของอาจารย์ด้วยที่จะสอนคนในแผนพวกนี้ให้รู้จักวิธีคิดวิธีศึกษา อาจารย์เราส่วนใหญ่ต้องยอมรับนะครับ ที่ประธานมิตรอาจไม่เป็นนะครับ สงขลาไม่เป็น หัวงัวไม่เป็น แต่ที่ผมอยู่นี้มันเป็น ได้ดอกเตอร์มา แต่ไม่เคยมีประสบการณ์ที่จะให้คำแนะนำเขาเลย คนที่สอนการศึกษาผู้ใหญ่ ก็ไม่เคยทำเรื่องศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนมาก่อน คนที่สอนบริหารก็ไม่เคยเป็นผู้บริหารมาก่อน นอกจากเป็นหัวหน้าภาควิชา

เพราะฉะนั้น โอกาสที่เราจะไปให้คำแนะนำเขาในส่วนที่เขาจะออกไปหา practical solution เรื่องต่าง ๆ ในโลกของความเป็นจริงนั้น supervisor ต้องเก่งมาก แต่กระบวนการเรียนการสอนของเราทุกวันนี้ เราใช้วิธีเหมือนอย่างที่ผมเรียนมัธยม เส้นตรงเส้นหนึ่งตั้งอยู่บนเส้นตรงอีกเส้นหนึ่งสองมุมรวมกันเข้าเท่ากับสองมุมฉาก ผมท่องได้หมด ๕๖ บท แต่ว่า applied ไม่เป็น เพราะฉะนั้น สามสี่ประการที่ต้องถามหมดก่อน ที่จะถามว่ามันเหมาะสมพร้อมที่จะเปิดแผนที่ไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์หรือไม่ คือ ผมไม่ทราบหรอกครับ ที่ประธานมิตรต้องถามเอง ที่สงขลาต้องถามเอง ถ้าตอบคำถามนี้ได้ ผมคิดว่าตัดสินใจง่ายขึ้นได้เยอะว่า เราจะทำแผน ก. แผน ข. หรือไม่ ในปริญญาโทและปริญญาเอก

ผมคิดว่างานวิจัยทุกวันนี้ครับ คนหลายคนโทษว่าไม่มีทุน ที่จริงนี้ผมคิดว่ามันจริงน้อยลงเยอะแล้ว ตอนนี้ทุนรอนในการทำวิจัยมีมากขึ้นพอสมควร แต่หาคนที่จะมาสร้างโครงการวิจัยดี ๆ นี้ไม่ได้ ผมเจอกับคุณหมอวิจารณ์ที่พูดอยู่ตลอดเวลาว่า หลายคนเขาบ่นบอกว่าได้ยากเหลือเกิน ยากชิกรับ เพราะเค้าโครง (proposal) ที่เสนอไปนี่มันพื้นฐาน มันเป็น infant proposal น่าสนใจมากนะครับ นี่เขาเพิ่งส่งไปให้ผมอ่าน มีการถามคำถามว่า ทำไมที่หนองโพ ราชบุรี เลี้ยงวัวมา ๒๐ ปี จำนวนวัวมันจึงไม่เพิ่ม เป็นคำถามที่เขาอยากจะรู้ครับ เราก็ประกาศออกไป มีระดับรองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เสนอ proposal มา คือ จะไปวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ว่ามีการสอนการเลี้ยงวัวนมหรือเปล่า ขอทำวิจัยแค่นี้แหละครับ เพราะฉะนั้น ลองดูซิครับ ถ้าอย่างนี้ การสร้างองค์ความรู้ใหม่นี้มันยาก ผมคิดว่าถ้าจริงนี้เราไม่ช่วยกันทำ แล้วใครทำละครับ มหาวิทยาลัยครับ

แหล่งเดียวในสังคมที่ไดรวมเอานักวิชาการทุกสาขามารวมเอาไว้ ถ้าไปดูที่ธนาคารแห่งประเทศไทย อาจจะมีนักเศรษฐศาสตร์ฝีมือดีไปรวมกันอยู่ เราไปดูโรงงานปูนซีเมนต์ จะมีวิศวกรดี ๆ ไปรวมตัวกันอยู่ เราไปดูโรงพยาบาล พญาไทจะมีแพทย์ดี ๆ ไปรวมตัวกันอยู่ แต่ในมหาวิทยาลัยมีแพทย์ดี ๆ มาอยู่ วิศวกรดี ๆ มาอยู่สถาปนิกดี ๆ มาอยู่ นักเศรษฐศาสตร์มาอยู่ ถ้าที่นี้ไม่ใช่แหล่งที่จะสร้างองค์ความรู้ที่ดี ๆ แล้ว จะไปหวังให้ที่ไหนมันสร้าง ที่นี้มีความสามารถมากที่สุดครับ เราคัดเลือกคนที่มีความสามารถมากที่สุดมาไว้ในมหาวิทยาลัย และตรงนี้เป็นบทบาทหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่จะต้องทำ คือ ให้เขาสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาให้ได้ ไม่ใช่ตัวเองสร้างนะครับ อาจารย์เองสร้างได้น้อย ในมหาวิทยาลัยต่างประเทศนี้ ส่วนใหญ่นักศึกษาเป็นผู้สร้าง โดยการช่วยเหลือของครูบาอาจารย์ บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นแหล่งหลักเลยเชียว ไปดูได้ครับ ใครที่ไปต่างประเทศจะรู้ดีว่า สายวิทยาศาสตร์ advisee นี้จะทำวิจัยหรือเขียน paper ลงวารสารต่างประเทศ จะมีชื่อ advisor ควบคู่อยู่ทุกชิ้นไป เป็นวิธีเดียวที่จะสร้างงานวิจัยที่ดี แต่ถ้าสมมุติเราไม่ทำแผน ก. สิ่งเหล่านี้ก็ต้องหายไป อันนี้ก็ต้องถามว่าเราพร้อมไหม ถามว่าเราอยากจะเล่นบทบาทอะไร จะกำหนดตัวเองอย่างไรในการเคลื่อนที่ของสังคมไทย ในอีก ๑๐ ปี ๑๕ ปีข้างหน้า อันนี้เราต้องตัดสินใจ ชุมชนของแต่ละมหาวิทยาลัย จะต้องตัดสินใจว่าจะเดินอย่างไร จะเคลื่อนที่อย่างไร ที่พูดอย่างนี้ไม่ใช่วางแผน ข. ไม่สำคัญนะครับ แต่ผมคิดว่าต้องจัดสัดส่วนโดยองค์ประกอบที่ผมว่าสามสี่ประการ ในบางสาขานี้ผมยกตัวอย่าง ผมเรียนที่มหาวิทยาลัย Stanford หลายปีแล้ว อาจจะเปลี่ยนไปแล้วก็ได้ แต่ที่สัปดาห์นี้นี่ยังไม่เปลี่ยนมากนัก ปริญญาโท ผมจะเทียบให้เห็นสามสาขาที่ผมคุ้นเคยอยู่ ที่คุ้นเคย

เพราะมีคนไทยเรียน ใครไปเรียนศึกษาศาสตร์ปริญญาโทที่ Stanford เรียน ๓๖ หน่วยกิต ไม่มีวิทยานิพนธ์เรียกว่า co-terminal program ค่อยอดจากระดับปริญญาตรี แต่ถ้าใครไปเรียน communication อย่างที่อาจารย์จุฬาฯ นี่ไปเรียนมา ๔๕ หน่วยกิต มีวิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มี ๓๖ หน่วยกิตไม่มีวิทยานิพนธ์ เพราะนี่เขาถือว่า applied practitioner ไม่ต้องไปจัดตรงนี้ไว้ เรียน MBA ที่ Stanford ซึ่งมีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง เรียน ๑๐๘ เครดิตครับ แต่มี case study อีกจำนวนมาก เพราะเขาเอา case มาให้ดูเป็น problem solving oriented เอา case จากทางร้านต่าง ๆ มาศึกษาดูว่า ถ้าเกิดปัญหาแบบนี้ เช่น คนงานสไลด์รถ สดุดคนกรากา จะแก้ไขปัญหายังไงเอามา discuss กันในห้อง จบมาได้ M.A. การศึกษา, M.A. Communication, M.B.A. หน่วยกิตก็ไม่เท่ากัน requirement การทำวิทยานิพนธ์ก็ไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้น เราจะต้องคิดในลักษณะนี้ครับ ทุกวันนี้เราบังเอิญเป็นคนโชคร้าย ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นฝ่ายกำหนด แต่เดี๋ยวนี้เราก็เป็นอิสระขึ้นเยอะแล้ว ทบวงฯ ให้อำนาจมาเยอะ ผมว่าบาง program เราต้องคิดให้พ้นจากกรอบเดิมไปให้ได้ บางสาขาอาจจะไม่ทำก็ได้ แต่สังคมศาสตร์สาขาหลายสาขา เช่น การเรียนการสอนแบบนี้ ผมคิดว่ามันอาจจะจำเป็นที่จะต้องเป็น research program อยู่ ถ้าสมมุติประสาณมิตรคิดตรงนี้ออกมาชัดนี้ ผมคิดว่าอยากจะแสดงบทบาททางด้านที่ต้องการทำแผน ข. ต้องคิดดูคิดหลายอย่าง ตั้งแต่การรับผู้เข้ามาศึกษาเลย ที่จะทำสาย ข. ต้องชัดเจนกับคนที่เรารับเข้ามา ที่ผ่านมาโชคอาจจะไม่ค่อยดีเท่าไร การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในเมืองไทยนี้ เพราะเรารับข้าราชการมาเรียนเป็นส่วนใหญ่ ข้าราชการนี้ต้องการอะไรมากมายหรือครับ ขอใบนั้นซักไปเพื่อจะไป

ปรับตัว เพราะฉะนั้น อย่าไปผลักดันให้ทำอะไรจริงจังเลย ไม่สมควร อาจารย์คนไหนเอาจริงเอาจัง เขาก็ไม่มาหาให้ คุมวิทยานิพนธ์ ก็จะเดินทางไปหาอาจารย์ประเภทนี้ก็ เมาส์ให้คุม ก็จะต้องจ่ายเหนื่อย มันก็เลยเป็นปัญหาแต่ต้น ตั้งแต่รับคนเข้ามาเรียน ต้องคิดชัดเจนเราจะแบ่งสัดส่วน กันอย่างไร คนที่คิดว่าออกไปเขาออกไป เขาจะต้องเป็นผู้ ปฏิบัติ (practitioner) แน่นอนนี้ เราต้องจัด program ให้เหมาะกับที่เขาจะออกไป แต่ไม่ใช่เรียนหลักสูตรที่ เหมือนกันเป๊าะ เรียนวิจัย เรียน research methodology เล็ก ๆ น้อย ๆ มันไม่ได้เรื่องหรือครั้นมันต้องจัด ให้สอดคล้อง ตามความจำเป็นของเขาที่จะออกไปทำงาน ถ้าเขามาจากหน่วยงานที่จะคิดไปแก้ปัญหามากมาย เขาจะเป็น research consumer เอาองค์ความรู้ที่มีไปแก้ปัญหา ให้ได้ เพราะฉะนั้น ก่อนที่เขาจะออกไปฝึกงานสาย ข. สมมุติจะครับ เขาจะต้อง review องค์ความรู้ existing body of knowledge มาให้กรรมการดูว่า รู้อะไรที่จะ เอาตัวความรู้ไปใช้ ไม่ใช่อยู่ ๆ จะออก เหมือนฝึกงาน ปริญญาตรี ตรงนี้ครับครูอาจารย์ต้องเก่งมาก เขา review ให้ดูนี้ เท่าที่ผมสังเกตดูไปคุมวิทยานิพนธ์อยู่หลายที่นี้ อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีเวลาจะอ่านแม้แต่ poprosal ของ นักศึกษาด้วยซ้ำไป นอกจากแก้คำผิดหรือภาษาอังกฤษ ตัวสองตัว สาย ข. นี้อย่างนี้กว่าจะชนะครับ สาย ข. นี้นะ ครับ มัน require เวลาของอาจารย์มากกว่าสาย ก. อีก ถ้าจะเอาให้ดีขึ้น นอกจากคิดว่าไม่ต้องทำก็เลยง่าย ยาก กว่าถ้าจะทำให้ดี ต้อง review ดูว่า ถ้าจะไปทำเรื่องนี้ body of knowledge ขณะนี้เป็นอย่างไร ถ้าไม่พอนี้ ก็ ต้องมีงานที่จะไปทำ ต้องเลือกคนในกลุ่มนั้น เธอต้องไปทำ เรื่องอะไรก็แล้วแต่ แต่ไม่ใช่ไปปล่อยเวลาไปฝึกงานก็ไป เลือกที่ไปมาสะดวก อยู่ใกล้บ้านจะไปรับลูกได้ เป็นต้น

มันกลายเป็นเรื่องของการปฏิบัติที่อยู่นอกเหนือของการ training ของกระบวนการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ ผม ว่าไฉนไม่ได้ เพราะฉะนั้น การคัดเลือกคนเข้ามาเรียนนี้ผม ว่าต้องพิถีพิถัน ซึ่งมันก็จะขึ้นอยู่กับว่าเราเข้าใจคำว่า พิถีพิถันขนาดไหน แต่ถ้านั่นนะครับ ผมยกตัวอย่างก็ได้ อย่าง มศว. นี่ผมสังเกตดู ผมไปสอนอยู่ มศว. นี่ให้ อาจารย์บางท่านลาไปศึกษาต่อปริญญาเอก และก็ให้สาย ข. ลาศึกษาต่อปริญญาเอก และเขาอยู่ program เดียว กันเลย ผมว่ามันผิดตั้งแต่ต้นแล้ว คนที่ไปจากสาย ข. เขาควรจะเป็น shopper shooter ในหน่วยงานของเขา คนคนนี้จะควรอยู่แผน ข. ต้องจัดโปรแกรมให้เหมาะกับ เขา ให้เขาเข้ามาแก้ปัญหา เช่น ที่บัณฑิตวิทยาลัยกำลังมี ปัญหาอยู่ คนที่ไปจากบัณฑิตวิทยาลัยไปเรียนปริญญาเอก มา มันจะต้องมีโปรแกรมแบบนี้มารองรับ แต่พอให้เขาไป ทำวิทยานิพนธ์เขาก็ไม่ถนัด สองสามปีทำก็ไม่จบ เทียว เวียนว้ายตายเกิดอยู่นี้ แล้วก็ไม่ใช่ไหน พอเกิดจบขึ้นมาก็ จะขอโอนไปเป็นอาจารย์ต่อไป แล้วก็ไม่ได้ด้วยเพราะตัว เองไม่พร้อม คนที่เป็นอาจารย์นี้ ผมคิดว่ามีทางเลือกครับ จะต้องทำแผน ก. แน่นอน คนที่มาอยู่ในแวดวงวิชาการ มาอยู่สถาบันวิจัย มาเป็นอาจารย์สอนนี้ จะต้องเป็น re- search producer แน่นอน นี่ก็คือ การกิจหลักอันหนึ่ง ของเราในฐานะเป็นอาจารย์ เป็นคนสร้างองค์ความรู้ใหม่ อันนี้ผมว่าต้องชัดเจนครับ เท่าที่ผมคิดว่าบางที่เรามาเลย เตรียมรับแบบนี้ เราเขียนโคด ๆ ไว้อย่างมี แผน ก. แผน ข. แล้วก็รับใครเข้ามาสะเปะสะปะเต็มไปหมด ไม่รู้ จักแยกแยะตั้งแต่ต้นไว้เลย ผมว่ากระบวนการตั้งต้นนี้ ต้องคิดมาให้ชัดเจนนะครับ ความหลากหลาย (diversity) ผมคิดว่าต้องมี ไม่ใช่เอาทุกคนมาอัดเข้าไประเบียงในแผน ข. รวมกัน ๒๐ คน มันไม่ work ครับ หรืออัดไปอยู่

แผน ก. ๒๐ คน ต้องดูจาก background ที่เขามาจากความต้องการที่เขา มา แล้วจัดตารางสอนค่อนข้างจะเป็น individualized พอสมควรที่จะทำกัน แล้วการเรียนการสอนต้องพูดกับอาจารย์ที่สอน ที่รับผิดชอบคนที่สอน แผน ข. แผน ก. มันไม่เหมือนกันที่จัดวางคนไว้ แต่ถ้าจะจัดคนให้เหมาะอย่างที่ว่านี้ ผู้บริหารคงถูกค่าและ ลองบอกว่า อาจารย์ไม่ควรจะคุมวิทยานิพนธ์ เท่านั้นแหละ ทว่าฉันจบดอกเตอร์ เป็น ผศ. ไม่มีสิทธิคุม หลายคนไม่มีสิทธิคุม ครอบงำโทฯ ถึงเป็น ผศ. รศ. อะไรก็แล้วแต่ ไม่มีสิทธิคุมวิทยานิพนธ์หรอกครับ ถ้าไม่มีความรู้ ยิ่งคุมยิ่งทำให้นักศึกษาปวดหัว คือ เป็นประเภทชักเรื่อให้เสีย มีเยอะครับ แก้อุตลุเลย เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าตรงนี้ต้องชัดเจนครับ ถ้าจะเลือกต้องคิดให้ชัด ไม่ใช่จะทำก็ทำ ที่อื่นเขามีแผน ข. ก็มักจะทำบ้าง ไม่ใช่อย่างนั้นนะครับ ผมคิดว่าตรงนี้ต้องเตรียมคนที่รับผิดชอบแผน ข. ต้องเตรียม preparation phase สำหรับครูบาอาจารย์ที่จะไปทำแผน ข. ต้องเตรียมพอสมควร ไม่ใช่ก็จะเปิดแผน ข. ภาคการศึกษาหน้าเปิด คือ ไซ้คนเดิม ประสบการณ์เดิม และคิดแบบเดิม ผมว่า พังแน่นอน (bound to failed) ๑๐๐% ถ้าไม่ตายเสียก่อน ปีหน้ามาเจอกันใหม่ นี่ประมาณไว้ก่อนให้อาจารย์ไตร่

อีกประการหนึ่ง ผมคิดว่าเรื่องของ supervision นะครับ จำเป็นมาก ผมว่าจะต้อง เข้มขัน (intensive) ทุกวันที่เราควบคุมวิทยานิพนธ์ เรามักจะอ้างเรื่อง academic freedom เราอ้างเรื่องของอิสรภาพ เราอ้างเรื่องของการรวมศูนย์อำนาจ (decentralization) แต่คำว่า decentralization กับอิสรภาพ กับความไม่รับผิดชอบ แล่นแบ่งมันบางมาก ส่วนใหญ่อ้าง แต่ไม่เอาใจใส่ต่างหาก ผมว่าเส้นบางเหลือเกินตรงนี้ กระจายอำนาจแล้ว คือ

หมายความว่าฉันไม่ยุ่งละ ไม่ใช่ นะครับ การกระจายอำนาจ หมายถึงว่าต้องรับผิดชอบอยู่ ยิ่งผู้ปฏิบัติ (practitioner) ผมคิดว่าจะต้องดูแล ว่าเขาเอาความรู้ไปใช้จริงหรือไม่ เพราะตอนนั้น มันจับปล้น (immediate) มันไม่เหมือนตัวสร้างองค์ความรู้ ซึ่งเรามาคุได้ เขาทำมาแล้วมาเสนอเรา แต่ตัวนี้ เมื่อเขา review องค์ความรู้เรื่องการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ลงมือปฏิบัติแล้วองค์ความรู้ไปใช้จริงหรือไม่ หรือยังใช้วิธี conventional คือ มี method เหมือนเดิม คิดเหมือนเดิม ตอน review ทำดีเชียว กรรมการดูแว่หมด ว่าเขาทำ ทำเหมือนก่อนมาเรียนปริญญาโทและส่วนใหญ่เป็นอย่างนี้เสียด้วย ผมชอบพูดเสมอ เมื่อไปสอนนักศึกษา คุณเดินเป็นอยู่แล้วตอนเรียนมากระโดดข้ามรั้ว มาแข่งเดินอีก มาเรียน methodology แปลก ๆ แต่ตอนทำวิทยานิพนธ์ ทำอะไรครับ ทำ survey ทัศนคติผู้ปกครองต่อโรงเรียนสาธิตอะไรอย่างนี้ ซึ่งการโรงก็ทำได้ แต่ยังทำแบบนั้นเหมือนเดิม เพราะฉะนั้น ผมว่า supervision นะครับ ของแผน ข. จึงต้องเข้มข้น (intensive) และอาจารย์ต้องเป็นคนที่มีเรื่องที่เขาไปฝึกกัน หลายคนสอนการนิเทศ ในชีวิตไม่เคยนิเทศเลย นอกจากดูตำราที่เรียนมา supervision มีปัญหานะครับ อันนี้ก็อยากจะเรียนไว้ก่อน ไม่อยากจะบอกว่า แผน ข. ดีหรือไม่ดี และการย่อยผลงานที่ผมว่า อาจารย์จะต้องทันนะครับ บางคนไม่ทันเลย ไม่เคยติดตามงานเลย ไม่เคยอ่าน journal เพราะฉะนั้น การที่จะเรียกร้องให้นักศึกษา review งาน แสดงว่าตัวเองจะต้องเป็นผู้ที่รู้เรื่อง movement เรื่อง body of knowledge ในสายของเขาเองนี่มากพอ เพราะฉะนั้น การเลือกคนที่จะเป็นกรรมการพิจารณางาน review ของนักศึกษาแผน ข. นี่จะต้องเลือกกรรมการอย่างพิถีพิถัน ไม่ใช่บอกว่า เธอไม่ได้คุมวิทยานิพนธ์ เธอมี

เวลาเยอะ ช่วยมาเป็นกรรมการให้หน่อย ส่วนใหญ่มักจะแบ่งนะครับ จำนวน ๕ คนแล้ว เธอไม่ได้คุมเธออย่าง ๗ ขายทับเปอร์แวนอยู่มากช่วยคุมให้คนหนึ่ง อย่างนี้ผมว่าไม่ work หรือครับ it's bound to fail ส่วนใหญ่จะเป็นอย่างนั้นเสียด้วย มัน unfortunate นี่ ผมก็ไม่วินะครับที่ประธานมิตรเปิดสาขาอะไร ผมว่าต้องมาเลือกคณะครับแต่ละสาขา ว่าเป็นศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ก็มีหลาย nature หรือสังคมศาสตร์ พยาบาล หรือมนุษยศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ อะไรก็แล้วแต่ ผมคิดว่าอันนี้จะต้องมาตัดสินใจอีกที แต่ว่าการ review งานทั้งหมด ต้องไปทั้งส่วนลึกและส่วนกว้าง อย่างจะเน้นเลขนะครับ วิทยานิพนธ์ทุกวันนี้มันไม่ได้ review หรือ มันลอกกันมาส่วนใหญ่ บางที่อ้างมานี้ ไปตามหาหนังสือ original ไม่เจอด้วยซ้ำ เพราะว่าคนที่เขียนไว้เดิมมันลอกผิด คนนี้ก็ไปเอามาอีก สังเกตคณะครับ คนที่ทำวิทยานิพนธ์นี้อ้างมาไปลอกที่จุฬา มา จุฬาก็ไปลอกประธานมิตร ประธานมิตรไปลอกศิลปากร ลอกกันไปลอกกันมาวนไปวนมามากที่สุดเดิม ไออันนี้ของกฐินหัว แล้วก็ไม่ใช่ไหน เรื่องของแผน ข. ผมคิดว่ามันจะต้องปรับนะครับ แต่ว่าแผน ก. นี้ ถึงมีข้อบกพร่องอย่างที่ผมพูดมานี้ ผมว่าโดยโครงสร้างมันบังคับให้คนที่เรียนผ่าน process ขึ้นไป อย่างน้อยผมคิดว่า ผมมีตรงนี้อยู่แต่แผน ข. นี่มันบังคับ คือ ถ้าทำไม่ดีโดย structure ผมคิดว่าเราจะขาดกรรมการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทีเดียว ถ้าเราไม่ระมัดระวัง ไม่รู้ว่าผมพูดแล้วทำให้อาจารย์โกรธขึ้นมาบ้างหรือเปล่า เพราะผมมีความเห็นอย่างนี้ คงไม่บอกว่าแผน ก. แผน ข. ดีหรือหรือ เพราะ requirement มันต่างกัน ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยจะต้องกำหนดบทบาทให้ชัดเจน ผมว่า นี่คือยุคของการเปลี่ยนแปลงวงวิชาการในประวัติศาสตร์ไทย ถ้าจะเทียบกันตั้งแต่

สมัยพระพุทธเจ้าหลวง จนกระทั่งสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ผมว่าจุดนี้เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของสังคมไทย และผมว่ามหาวิทยาลัยต้องคิดถึงบทบาทของตัวเองมากขึ้น ในสังคมที่ผมคิดว่ามันเปลี่ยนเยอะตอนนี้ มันถูกทำให้อิสระ (liberalized) ขึ้นมาเยอะเลย ธุรกิจขึ้นมา take command สื่อสารมวลชนนี่อยู่เหนือมือหมด ขณะนี้สื่อสารมวลชนตอนนี้ถ้าไม่ระมัดระวังให้ต้นะครับ สิ่งปรากฏในหนังสือพิมพ์นี่จะเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ คนรุ่นหลังจะมาวิเคราะห์ แต่ว่าสิ่งที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์นี้ส่วนใหญ่โกหกคอแหลกทั้งนั้น เหมือนในอเมริกาเดี๋ยวนี้ สิ่งทีล่งพิมพ์ใน Washington Post หรือ Time คำพูดทั้งหลายที่ล่งตีพิมพ์เราเก็บข้อมูลไว้ ไม่เคยทดสอบเลยว่ามันจริงหรือไม่จริง

มหาวิทยาลัยนี่จะเป็นแผน ก. หรือแผน ข. ก็ตาม ประเด็นเหล่านี้ ต้องถกเถียงกันอย่างกว้างขวาง (take into consideration) มิฉะนั้น เราก็มาสักแต่เถียงกันว่าแผน ก. ดี หรือแผน ข. ดี ลืมประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา คนที่เชียร์แผน ข. ก็ลุ่มที่จะเอาแผน ข. คนที่เชียร์แผน ก. ก็เอาแผน ก. เลยต้องมานั่งทะเลาะกันที่ตรงประเด็นนี้ ที่จริงประเด็นสำคัญมันอยู่ที่ประเด็น (issue) ที่ผมพยายามที่จะหยิบยกขึ้นมา เพื่อให้อาจารย์ได้อภิปรายกัน ไม่ใช่ว่าอะไรดีหรือไม่ดี มันไม่ดีโดยดล ๗ ไม่มีอะไรดีโดยปราศจากเงื่อนไข น้ำไม่เดือดที่ ๑๐๐ องศา โดยปราศจาก condition นี่ก็เหมือนกัน ผมคิดว่าไม่น่าจะมาเถียงกันว่า แผน ก. หรือแผน ข. ดี คงต้องถามว่า under what condition แผน ก. จะเหมาะ under what condition แผน ข. จะเหมาะ ผมอยาก

